
Dato:	Sagsnummer:	Sagsbehandler:	Afdeling:
24-05-2023	23/7546	Tommy Sauer Pedersen	Budget og Styring

Overordnet nøgletalsanalyse baseret på ECO-nøgletal fra VIVE.

Der er lavet en overordnet nøgletalsanalyse på baggrund af regnskabstallene for 2021 og 2022. Analysen tager udgangspunkt i ECO-nøgletal fra VIVE, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Analysen viser, at især ældreområdet er billigere i Syddjurs Kommune, men også skole- og dagtilbudsområdet har brugt færre penge end i de sammenlignelige kommuner. Derudover er der i andre kommuner også en del udgifter på tjenestemandspensioner og generelle puljer. Syddjurs Kommunes udfordringer består især af relativt høje udgifter til overførselsudgifter samt udgifterne til Børn og unge med særlige behov.

Der kan være konteringsmæssige forklaringer på nogle af forskellene kontoplanens funktionsområder. Kontering mellem drift og anlæg kan også betyde noget. Regnskabstal er valgt til analysen, fordi man ser det, der rent faktisk endte med at blive afholdt på de forskellige konti. Dem der har bogført, har konkret taget stilling til konteringen ud fra konteringsreglerne, og ikke udmøntede puljer og overførsler mellem årene er enten udkonterede eller overførte, så kun det faktiske forbrug står tilbage.

Uanset den valgte metode skal man være varsom med at lave alt for skarpe konklusioner på de konkrete tal, da der altid er usikkerhedsmomenter, og forudsætninger der kan påvirke resultaterne.

Overordnet beregning

Det er i Tabel 1 vist, hvor meget udgifterne i Syddjurs Kommune er højere (plusbeløb), end hvis udgifterne svarede til gennemsnittet i sammenlignelige kommuner, altså teoretiske merudgifter. Hvis man i Syddjurs Kommune bruger mindre end i de sammenlignelige kommuner fremkommer et beløb, som er det man sparer (minusbeløb) i forhold til, hvis man brugte det samme som i sammenligningskommunerne. Det vil sige teoretiske mindreudgifter. Beregningen er lavet i årets priser.

I beregningen korrigeres der for den procentuelle forskel i udgiftsbehovet inden for sammenligningsgruppen. Det er gjort ved at reducere forskellen i kroner ud fra den procent, som Syddjurs Kommunes udgiftsbehov afviger fra gennemsnittet. Effekten af korrektionen kan for de fleste områder ses i graferne sidst i notatet.

Forskellen er især synlig på børn og unge med særlige behov og førtidspensioner, hvor Syddjurs Kommunes udgiftsbehov er henholdsvis 11 og 14 procent større end gennemsnittet i sammenligningsgruppen. Det reducerer kommunens teoretiske merudgift i 2022 i forhold til sammenligningsgruppen med henholdsvis cirka 13 og 25 mio. kr.

Helt overordnet viser beregningen, at Syddjurs Kommunes på driften ud fra den brugte beregningsmetode kunne have brugt 16,4 mio. kr. mere i regnskab 2022, og stadigvæk ikke bruge mere end i de sammenlignelige kommuner.

Ældreområdets andel af mindreudgiften er betydelig. En del af mindreudgiften kan skyldes relativt flere 67 – 74 årige i Syddjurs Kommune i forhold til sammenligningskommunerne. Ældre der måske også er relativt velfungerende. Derudover kan der i 2022 også være en sammenhæng til udgifterne til genoptræning og forebyggelse.

Tabel 1. Forskelle mellem Syddjurs Kommune og sammenlignelige kommuner.

Område	Forskel 2021 kr. pr. indbygger	Regnskab 2021, mio. kr.	Forskel 2022 kr. pr. indbygger	Regnskab 2022, mio. kr.
Administration mv. kr. pr. indbygger (ekskl. puljer)	182	7,9	-12	-0,5
Tjenestemandspensioner, kr. pr. indbygger	-194	-8,5	-168	-7,4
Puljer og generelle reserver kr. pr. indbygger	-199	-8,7	-271	-12,0
Redningsberedskab kr. pr. indbygger	-7	-0,3	-15	-0,7
Børn/unge med særlige behov, kr.pr. 0-22 årig	1.683	17,9	2.570	27,9
Folkeskolen, kr. pr. 6-16 årig	-2.634	-14,1	-1.333	-7,2
Børnepasning, kr. pr. 0-5 årig	-2.402	-6,5	-3.236	-9,1
Sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse. kr. pr. indbygger	-192	-8,4	215	9,5
Sundhedspleje og tandpleje, kr. pr. 0-17 årig	351	3,0	394	3,4
Tilbud til ældre, kr. pr. 67+ årig	-3.422	-34,8	-3.530	-36,6
Voksne med særlige behov, kr. pr. 18-66 årig	148	3,8	134	3,4
Vejvæsen kr. pr. indbygger	-13	-0,6	-44	-1,9
Natur- og miljø kr. pr. indbygger	32	1,4	61	2,7
Fritid, biblioteksvæsen, kultur mv. kr. pr. indbygger	109	4,7	-16	-0,7
Driftsudgifter eksklusive overførselsudgifter m.v.		-43,1		-29,3
Tilbud til udlændinge (nettodrift) kr. pr. 18-66 årig	19	0,5	29	0,7
Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger kr. pr. 17-66 årig	-79	-2,0	-281	-7,2
Sygedagpenge kr. pr. 17-66 årig	194	4,9	-48	-1,2
Førtidspensioner kr. pr. 17-66 årig	325	8,2	444	11,4
Forsikrede ledige kr. pr. 17-66 årig	435	15,4	359	9,2
Løntilskud mv. pr.17-66 årig	217	5,5	2	0,0
Overførselsudgifter m.v.		32,6		12,9
Samlede driftsudgifter		-10,5		-16,4

De teoretiske merudgifter opstår især på områder, hvor det traditionelt er vanskeligt at styre udviklingen, fordi udgifterne er lovbundne kontante ydelser. Her bruges der i Syddjurs Kommune cirka 12,9 mio. kr. mere i regnskab 2022 end i sammenlignelige kommuner. På de udgifter der bedre kan styres, ligger Syddjurs Kommune under niveauet i andre kommuner. I regnskab 2022 er udgiften 29,3 mio. kr. lavere.

Ved brug af nøgletalsanalyser til benchmark er der forskellige forudsætninger, man skal være opmærksom på ved vurderingen. Det kan være valget af sammenligningskommuner, kontering eller periodisering. På baggrund af fokus i tidligere års analyser er de opmærksomhedspunkter beskrevet ud fra overførselsudgifter, skoleområdet og administrationsområdet.

Overførselsudgifter m.v.

Merudgiften på overførselsudgifter m.v. opstår blandt andet på grund af de sammenligningsgrupper, der er for hver enkelt ydelse. I ECO-nøgletal indgår også en beregning, hvor de samlede overførselsudgifter sammenlignes med 15 kommuner, der generelt har et højt ressourcepres. Heri indgår også kommuner som Lolland, Vordingborg, Odsherred og Norddjurs. Hvis man ser på figuren sidst i notatet, vil det fremgå, at Syddjurs her ligger bedre end mange kommuner. I forhold til denne sammenligningsgruppe har Syddjurs Kommune en mindreudgift i 2022 på cirka 1.700 kr. per indbygger, og således en teoretisk mindreudgift på cirka 75 mio. kr. i stedet for en merudgift på 13 mio. kr.

Syddjurs Kommune skal ikke nødvendigvis sammenlignes med de mest udfordrede kommuner i landet, men den store virkning af en ændring i forudsætningerne om sammenligningskommuner og aldersgruppe understreger, at sammenligninger mellem kommuner kan bruges som pejlemærker for, hvor man skal være opmærksom på udviklingen, men kun med stor forsigtighed kan bruges til konkrete beløbsmæssige konklusioner.

Folkeskoleområdet

Det overordnede nøgletal for skoleområdet indeholder nogle forskelle mellem forskellige typer udgifter. Som det ses i opsplitningen på delkomponenter herunder, så budgetteres der i Syddjurs Kommune med mere på især ungdomsskoler, mens udgifterne til de øvrige områder generelt ligger på linje med eller under niveauet i sammenligningskommunerne.

Forskellen på idrætsfaciliteter kan skyldes konteringsmæssige forhold, hvor der kan være tilsvarende udgifter i Syddjurs Kommune som konteres på folkeskoleområdet eller andre steder. Bemærk at tallene i tabel 2 ikke kan lægges direkte sammen, da der tages udgangspunkt i forskellige demografigrupper.

Tabel 2 Forskelle mellem Syddjurs Kommune og sammenlignelige kommuner på folkeskoleområdet.

Område	Forskel 2021 kr. pr. aldersgruppe	Regnskab 2021, Mio. kr.	Forskel 2022 kr. pr. aldersgruppe	Regnskab 2022, Mio. kr.
Skoler, specialskoler, elevbefordring m.v. pr. 6-16 årig	-569	-3,1	30	0,2
Efterskoler, UU m.v. pr. 14-18 årig	229	0,6	795	2,1
Idrætsfaciliteter pr. 6-16 årig	-1.563	-8,5	-1.629	-8,7
Ungdomsskole, pr. 14-18 årig	2.323	6,1	2.413	6,3
Pasning, SFO m.v. pr. 6-10 årig	-4.063	-9,4	-3.037	-6,7
Folkeskolen kr. pr. 6-16 årig	-2.634	-14,1	-1.333	-7,2

Note: Sammenligningskommunernes udgift er korrigeret for forskelle i udgiftsbehov som i tabel 1.

Administration

På samme måde som for folkeskoleområdet er der også på administrationsområdet forskelle mellem forskellige typer udgifter. Forskelle kan skyldes konteringsmæssige forhold men også konkrete forhold, som den investeringsstrategi der har været på børneområdet, og kommunens geografi med større naturområder end gennemsnitskommunen. Nøgletallene kan også påvirkes af det tidspunkt, hvor man vælger at afholde en udgift til en investering, og hvor nøgletallene ville se anderledes udgifter, hvis de var periodiseret ligeligt over tid.

Tabel 3 Forskelle mellem Syddjurs Kommune og sammenlignelige kommuner på administration.

Område	Forskel 2021 kr. pr. indbygger	Regnskab 2021, Mio. kr.	Forskel 20212 kr. pr. indbygger	Regnskab 2022, Mio. kr.
Sekretariat og forvaltninger	-103	-4,5	-61	-2,7
Fælles IT og telefoni	189	8,2	-53	-2,3
Jobcentre	-10	-0,4	-16	-0,7
Voksen-, ældre- og handicapområdet	8	0,4	27	1,2
Det specialiserede børneområde	66	2,8	38	1,6
Teknik og miljø	36	1,5	68	2,9
Byggesagsbehandling	74	3,2	-20	-0,9
Byråd m.v.	-79	-3,4	11	0,5
Administration m.v. pr. indbygger	182	7,9	-12	-0,5

Note: Sammenligningskommunernes udgift er korrigeret for forskelle i udgiftsbehov som i tabel 1.

Den centrale myndighedsudøvelse i sekretariat og forvaltninger viser en mindre udgift. Det har dog vist sig, at der i 2021 har været konteret udgifter til byggesagsbehandling, der burde have været konteret som myndighedsudøvelse, hvilket i praksis bringer forskellen på byggesagsbehandling ned på nul, og i 2021 reducerer sekretariat og forvaltninger tilsvarende til tæt på nul.

Der blev i budget 2021 afholdt en række engangsinvesteringer på IT-området, herunder afsluttende investeringer i forbindelse med skiftet af økonomi- og lønsystem. Der er således ikke længere en merudgift i 2022 i forhold til de sammenlignelige kommuner.

Der ser ud til at være en højere udgift på det specialiserede børneområde end i sammenligningskommunerne, og at denne forskel har været der i en årrække. Udgiften skal i et vist omfang ses i sammenhæng med voksen-, ældre- og handicapområdet, men der er ikke tilsvarende mindre udgifter på det område der kan forklare forskellen. Også på det tekniske område er der en merudgift. Samlet set er forskellene dog begrænsede, og korrigeres der for forskelle i udgiftsbehov, er udgiften en lille smule under niveauet i sammenligningskommunerne.

Beskrivelse af ECO nøgletal

ECO-nøgletal forsøger at tage hensyn til kommunernes vilkår. Det sker ved, at man sammenligner kommunens data med en gruppe af kommuner som vurderes at være sammenlignelige. Sammenligningsgrupperne opdeles i forhold til 3 niveauer af ressourcepres og 3 niveauer af udgiftspres, så der er 9 grupper. Med 5 små ø-kommuner placeret i deres egen gruppe er der 10 grupper i alt.

For ressourcepreset sammenholder VIVE kommunens samlede udgiftsbehov i udligningssystemet, med kommunens indtægtsmuligheder fra skatter, tilskud og udligning. Ved indplaceringen i de tre grupper efter ressourcepres bruges der følgende grænser (indekstal hvor hele landet = 100):

- 33 kommuner har lavt ressourcepres: Under indeks 100
- 29 kommuner har moderat ressourcepres: Indeks 100 – indeks 103,5
- 31 kommuner har højt ressourcepres: Over indeks 103,5

Ud fra analysen er ressourcepreset i Syddjurs Kommune højt.

For udgiftspreset analyseres det specifikke udgiftsbehov fra område til område i forhold til en række faktorer for at finde frem til, hvilke der har betydning for kommunernes udgifter. Alt efter behovet på området placeres kommunen i den relevante gruppe af sammenlignelige kommuner.

På de fleste velfærdsområder i Syddjurs Kommune på nær børnepasning skønnes udgiftspreset ud fra VIVE's analyse at være lavt. Natur og miljøområdet er det eneste område, hvor udgiftspreset skønnes at være højt. Udgiftspreset er middel for administration, redningsberedskab, børnepasning, sygehusudgifter og vejvæsen.

Inden for det enkelte udgiftsområde kan man også bruge den bagvedliggende analyse til at vurdere, hvordan udgiftsbehovet ligger i forhold til sammenligningsgruppens gennemsnit. Denne forskel i udgiftsbehov inden for gruppen er der som tidligere nævnt korrigeret for i beregningen.

Man skal være opmærksom på, at der over årene kan være en udskiftning af de kommuner der sammenlignes med, hvilket kan give forskelle i resultaterne over tid. Der er senest i 2020 beregnet nye sammenligningsgrupper for alle udgiftsområder i ECO-nøgletal på baggrund af regnskabstal i 2019.

Det er ikke alle nettodriftsudgifter der indgår i analysen, da ECO-nøgletal ikke dækker alle områder, og da mindre områder i ECO-nøgletal er udeladt, men af driftsbudgettet på 2,7 mia. kr. i 2021 skønnes kun 90 – 110 mio. kr. ikke at være indeholdt i de medtagne områder.

Tabel 4 ser på de ofte forekommende sammenlignelige kommuner. Især 4 kommuner skiller sig ud som værende gengangere fra område til område. Hedensted, Favrskov, Varde og Viborg er kommuner der ofte er sammenlignelige. Viborg har dog et noget højt indbyggertal til at kunne bruges i praksis. Norddjurs er taget med i tabellen for at vise, at den kommune sjældent er sammenlignelig i forhold til ECO-nøgletal.

Syddjurs Kommune har tidligere været kritisk i forhold til, om kriterierne for udgiftsbehov i tilskuds- og udlignings-systemet giver et retvisende billede af de uligheder, der skal tages højde for. På samme måde kan det ikke afvises, at der i VIVE's analyser af udgiftsbehovet kan være forhold, hvor de brugte kriterier ikke dækkende belyser situationen i Syddjurs Kommune.

Tabel 4. Sammenlignelige kommuner.

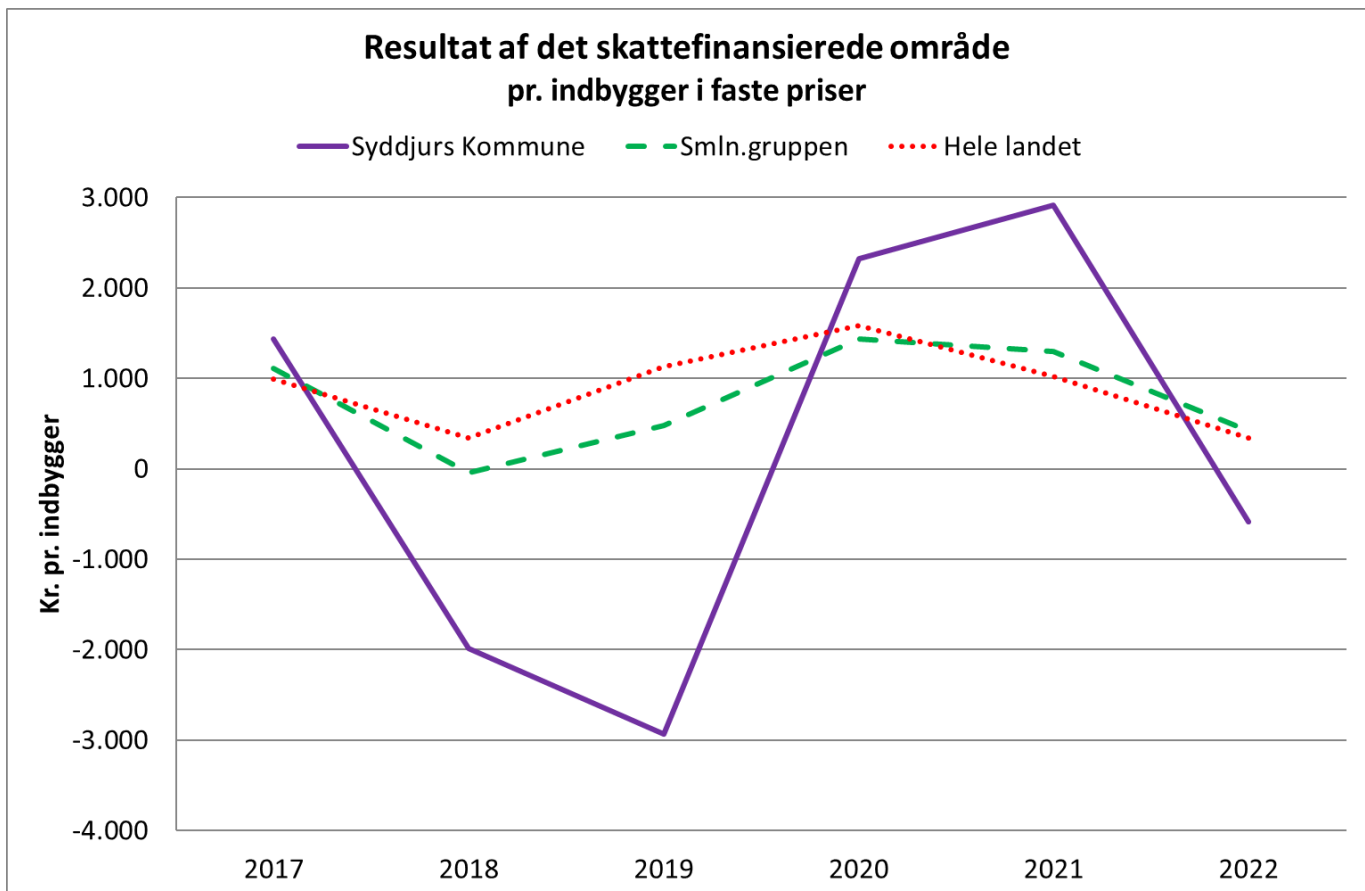
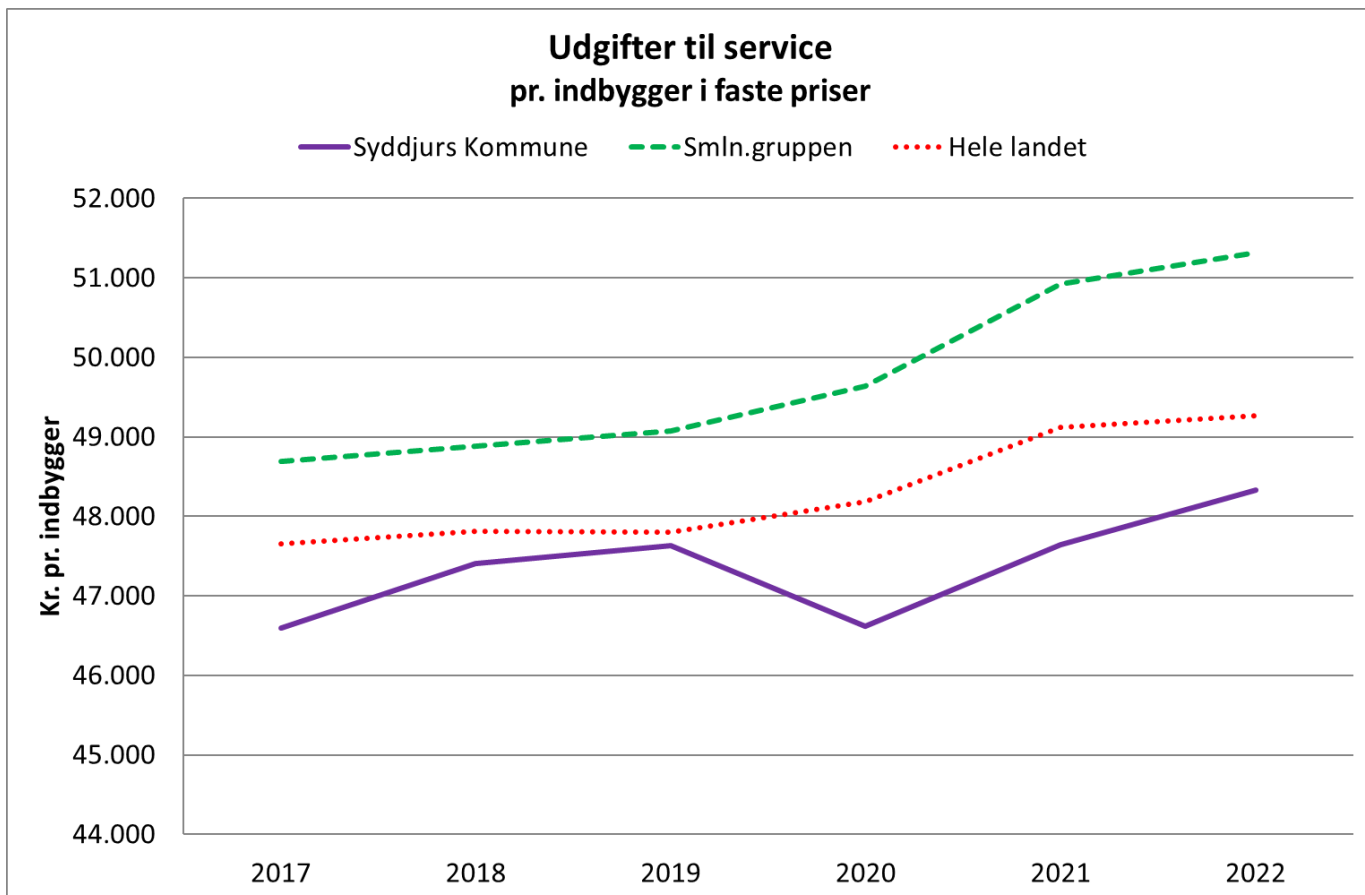
ECO nøgletal	Udgiftspres 2019 brugt i 2021	Antal kommuner i sammenligningsgruppe	Størrelse af gammel sammenligningsgruppe	Hedensted i gruppe	Favrskov i gruppe	Varde i gruppe	Viborg i gruppe	Norddjurs i gruppe
Serviceudgifter	-	15	16	x	x	x		x
Administration mv.	middel	11	18			x		
Redningsberedskab	højt	9	11	x				x
Børn/unge med særlige behov	lavt	8	8	x	x		x	
Folkeskolen	lavt	10	11	x	x		x	
Børnepasning	lavt	9	13					
Sundhedsvæsen, genoptr. og foreb.	middel	15	18			x		x
Sundhedspleje og tandpleje	lavt	8	7	x	x	x	x	
Tilbud til ældre	lavt	12	9	x	x		x	
Voksne med særlige behov	lavt	10	8	x	x	x	x	
Vejvæsen	middel	11	11	x				
Natur- og miljø	højt	8	7		x	x	x	
Fritid, biblioteksvæsen, kultur mv.	lavt	11	12	x	x	x		
Tilbud til udlændinge	middel	15	18					
Kontanthjælp og arb.markedsforans.	lavt	10	7	x	x	x	x	
Sygedagpenge	middel	17	11	x		x		
Førtidspensioner	lavt	5	5	x	x			
Forsikrede ledige	middel	16	9				x	
Revalidering og løntilskud mv.	middel	12	9	x				

Grafer med udviklingen

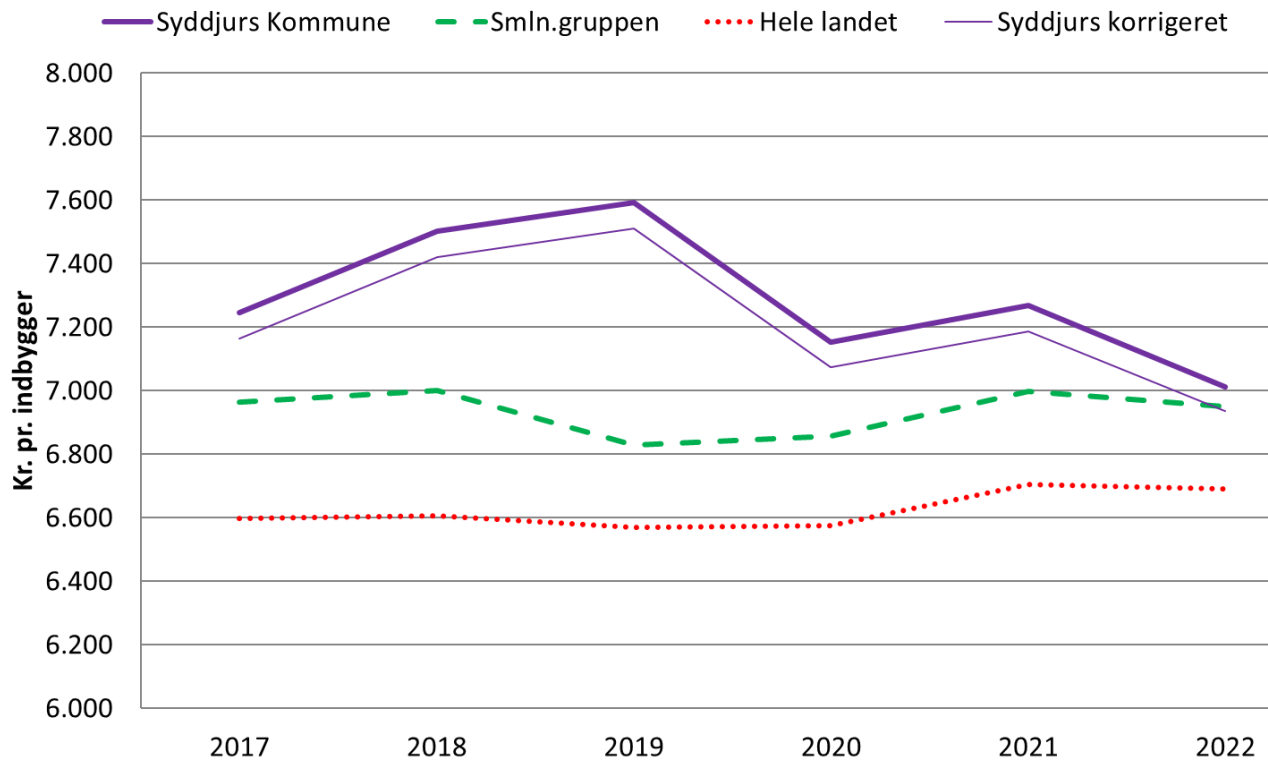
I det følgende vises en række grafer for udgifter på de forskellige serviceområder. Data er taget fra grafik-modulet i ECO-nøgletal, og viser udviklingen omregnet til fast 2023 PL-niveau. Det er i graferne med den korrigerede linje for Syddjurs Kommune vist, hvor meget nøgletallene for Syddjurs ændres, når der tages højde for forskellen i udgiftsbehov indenfor sammenligningsgruppen.

Samlet set for service ses det samme som i tabel 1, at kommunens udgifter, når man ser bort fra overførselsudgifter, ligger lavt i forhold til sammenlignelige kommuner. Grafen kan dog mest bruges som en indikation af forskelle i udviklingen mellem kommuner. Sammenligningsgruppen i netop denne figur er ikke baseret på regressionsanalyser men alene på befolkningstal, hvilket giver et markant anderledes tal for forskellene end i de øvrige tabeller.

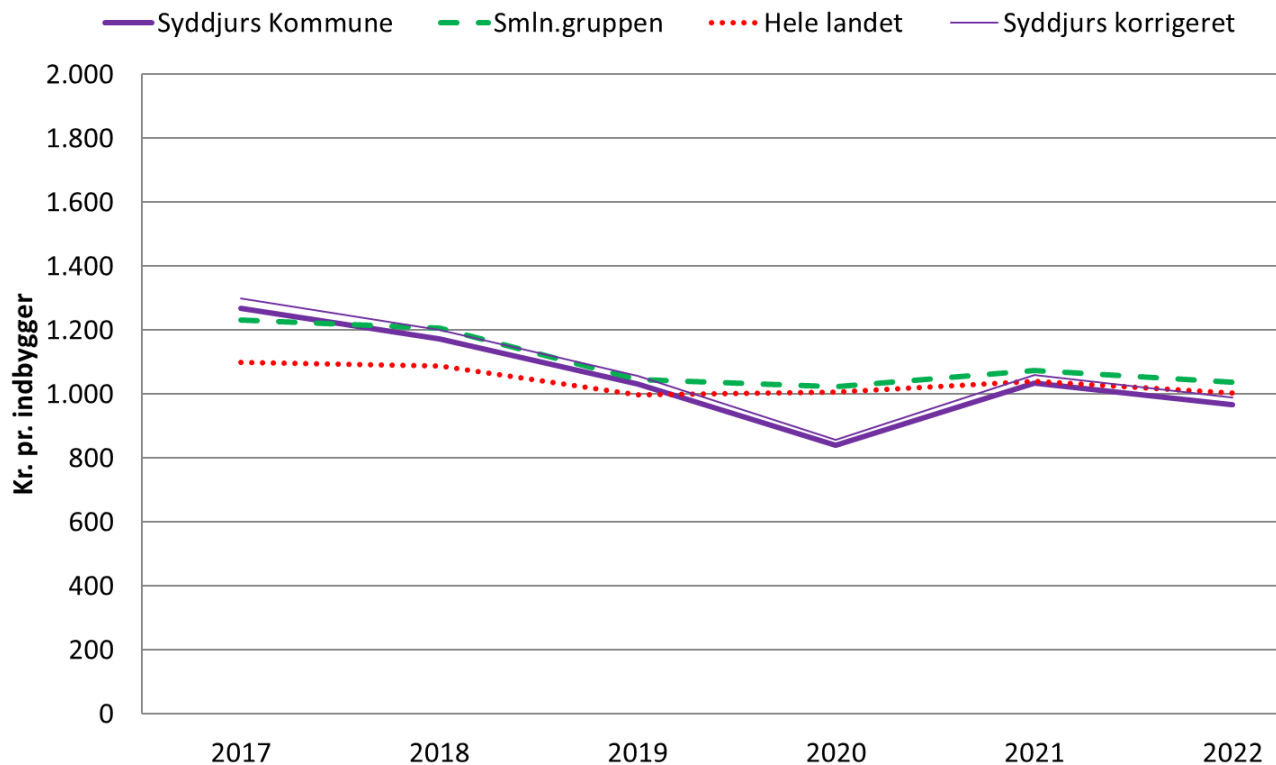
En graf for udviklingen i det skattefinansierede resultat viser, at der i 2020 og 2021 var en væsentlig genopretning af økonomien efter to år i 2018 og 2019, hvor der har været et træk på kassebeholdningen. Den genopretning kan ses i en række af de efterfølgende grafer for administration, vejvæsen, skoleområdet, voksne med særlige behov og sundhed og forebyggelse. Grafen viser også, at regnskabsresultatet igen har været udfordret i 2022.

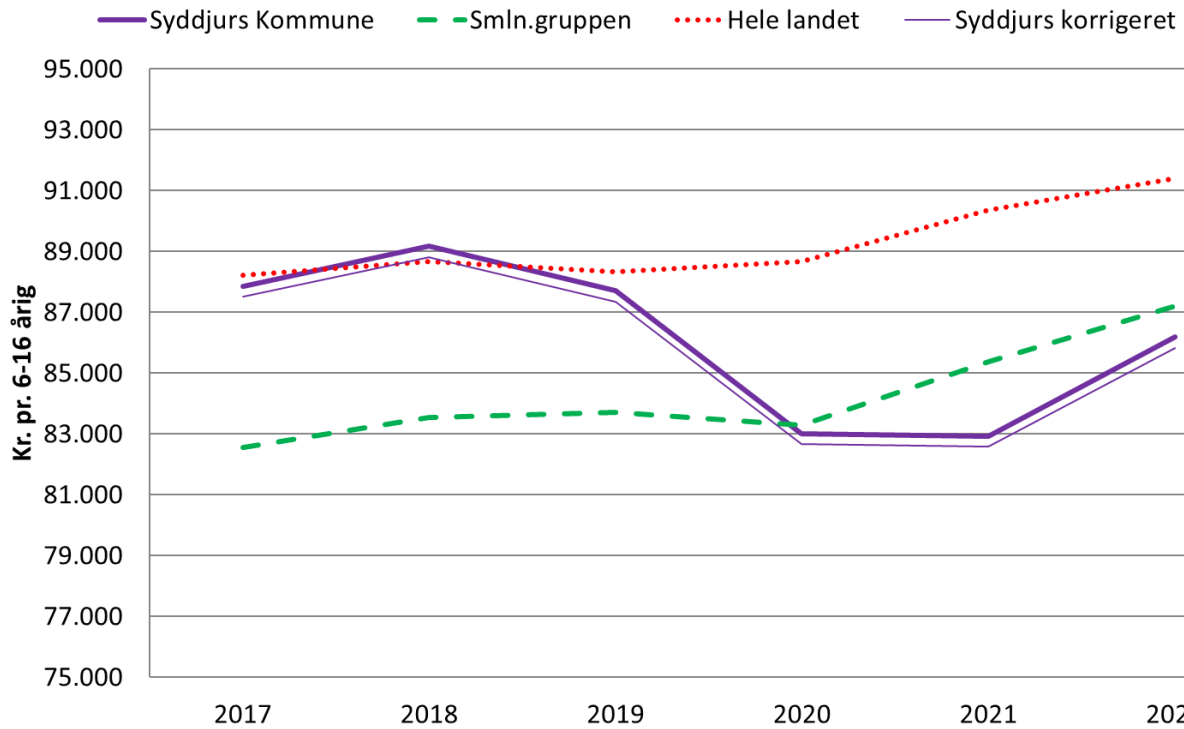
Udgifter til administration pr. indbygger i faste priser

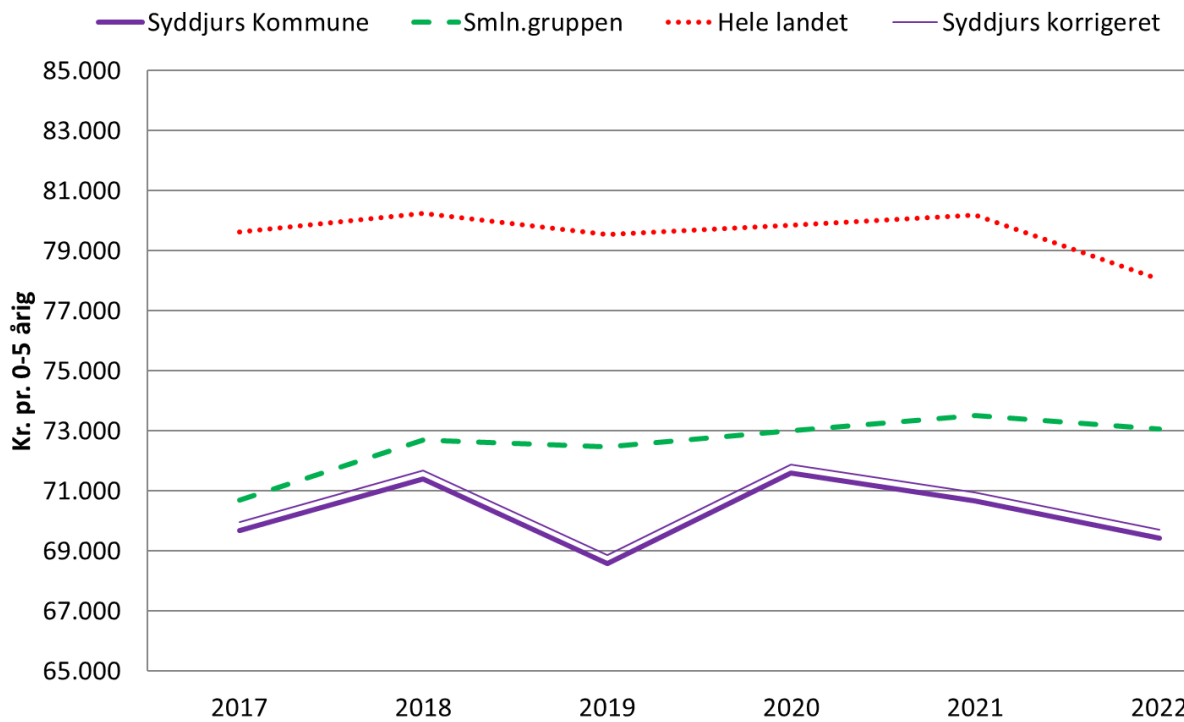
Udgifter til vejvæsen pr. indbygger i faste priser

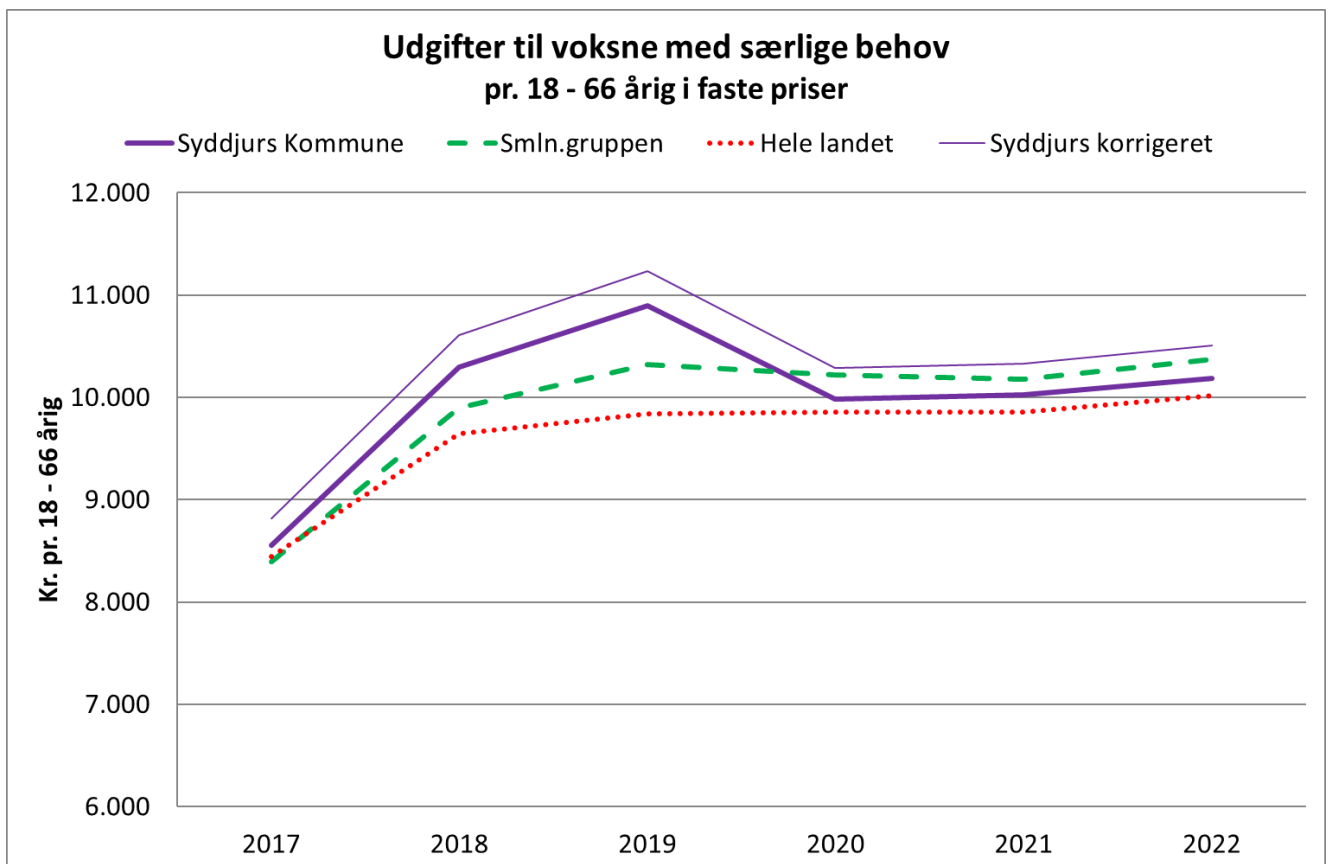
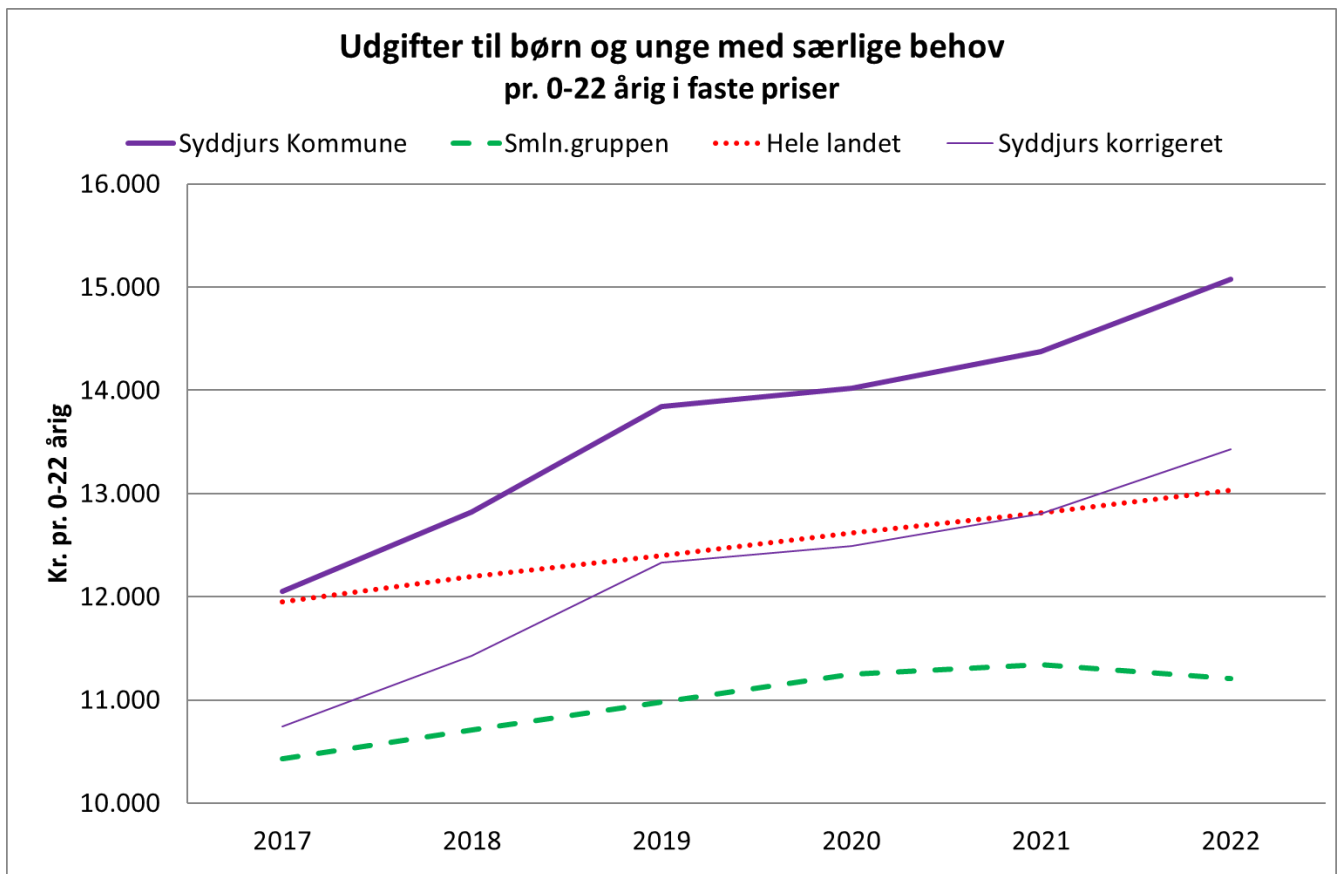

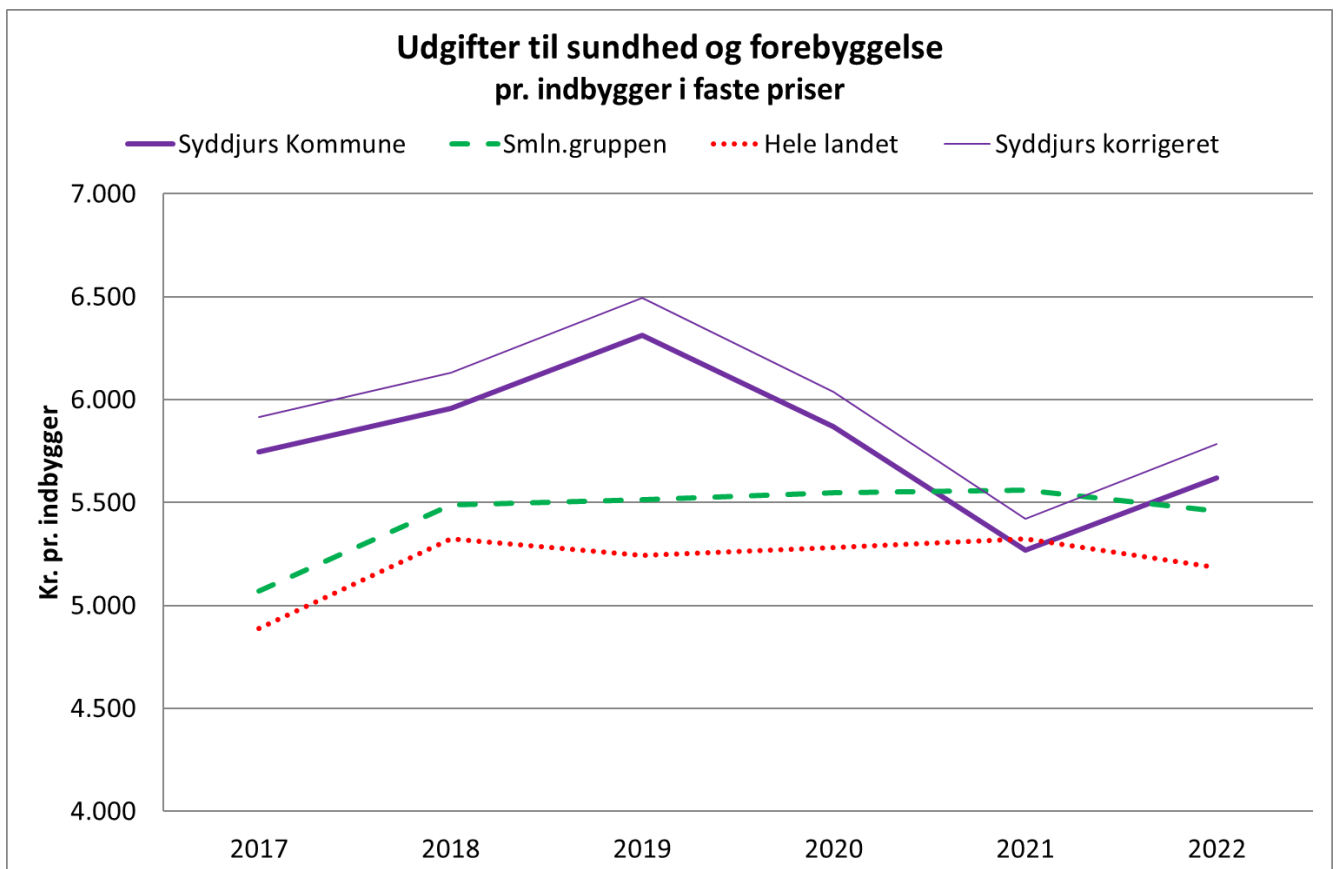
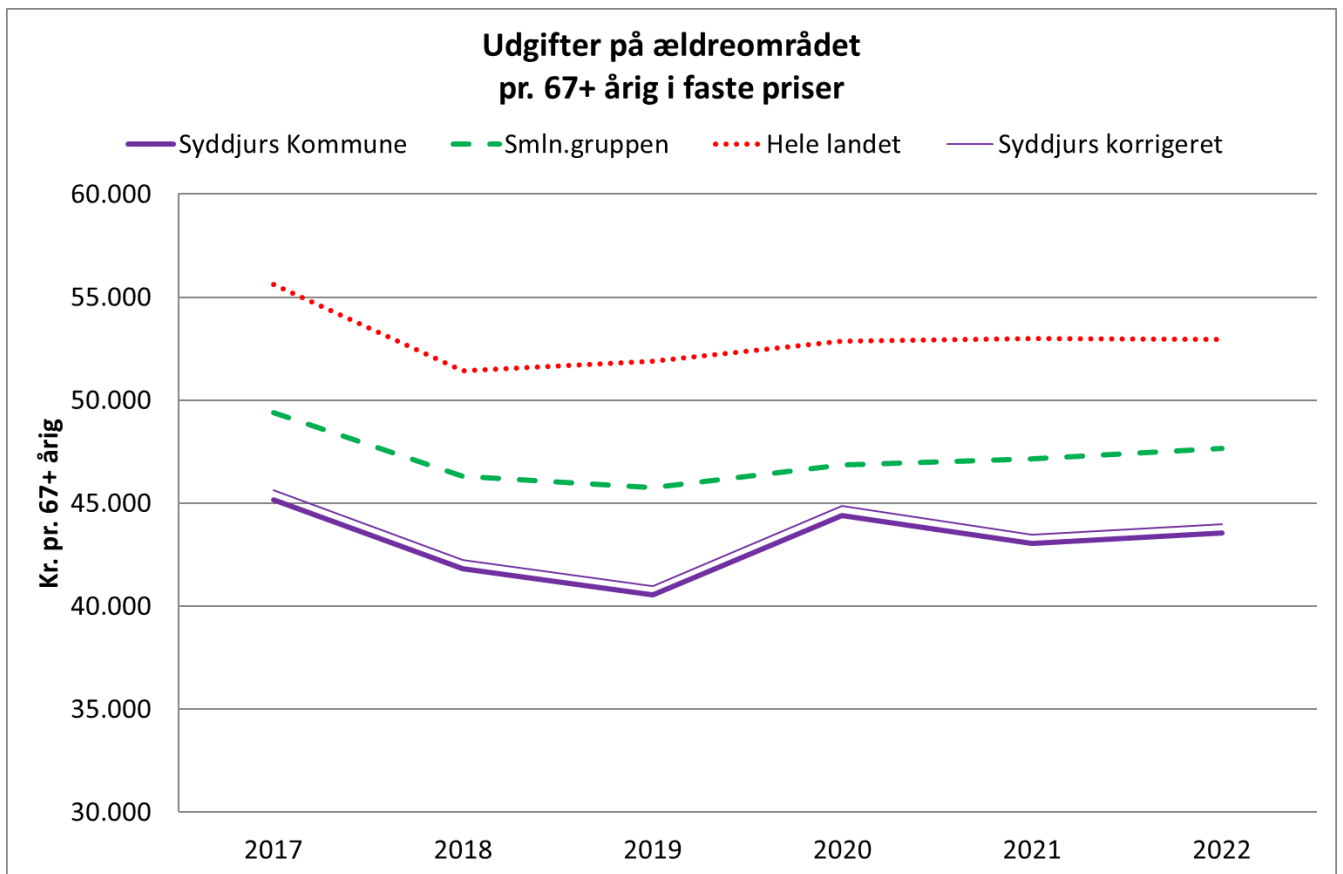
Udgifter på skoleområdet pr. 6-16 årig i faste priser

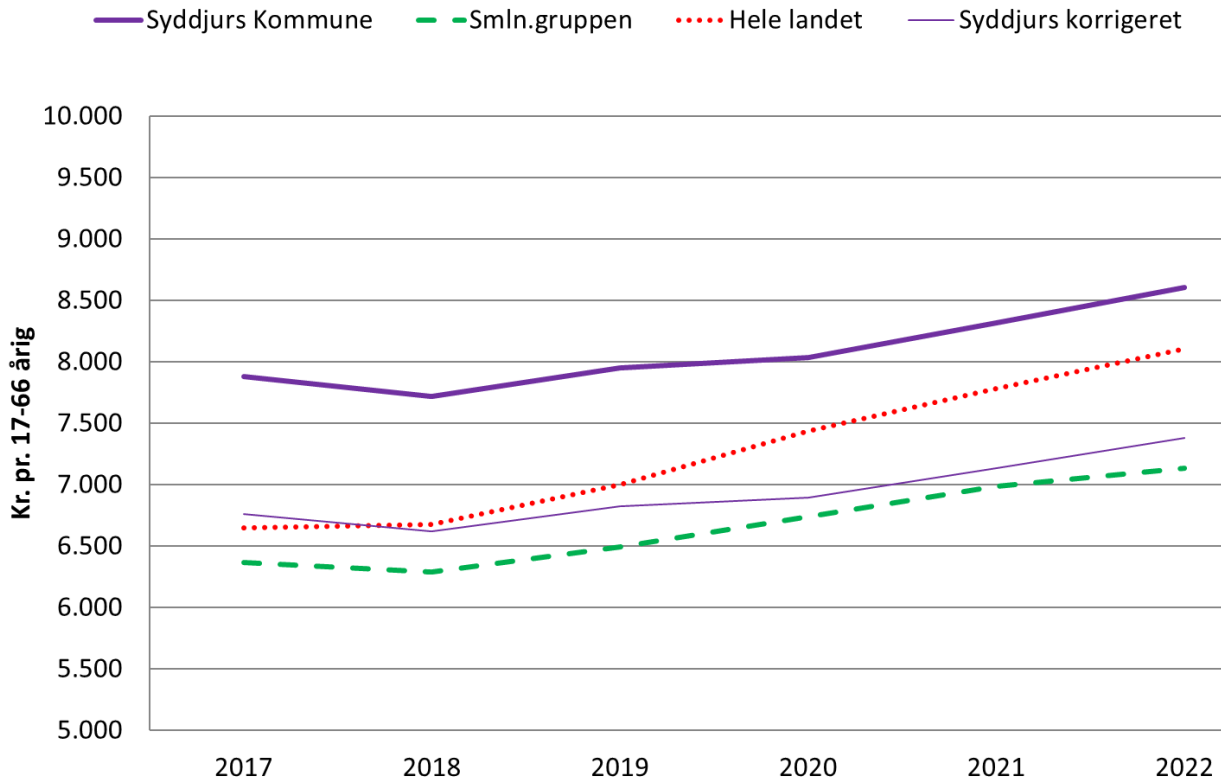
Udgifter til børnepasning pr. 0-5 årig i faste priser

Udgifter til førtidspension pr. 17-66 årig i faste priser

Udgifter til sygedagpenge pr. 17-66 årig i faste priser

